

οὕτως εἰπεῖν οἱ πρόκριτοι τοῦ Σχολαρίου μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τότε λατρὸν τῆς κοινότητός των νῦν δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμένοντα κ. Ἐλευθέριον Ἀγγελῆν, ἐκ Σηλυβρίας.

Ἐκεῖ ἀρχίσουμε τὰ «καλῶς ὠρίσατε», «καλῶς σὰς βρήκαμε», «τί κάμτε;» «καλᾶστε;» ὅλοι συγγενεῖς, ὅλοι πατριῶται. Ἡμεῖς ἐν τῷ μεταξὺ ἀνοίξαμε τὶς καλαθοῦνες καὶ προσφέραμε κονιάκ βέρρο Καμπᾶ, ποὺ εἴχαμε ἀφθονοὺς ὡς ἀντιχολερικό· καὶ ἐφόσον τὰ μπουνάκια εἶχαν κονιάκ, οἱ χωριάτες ἐπινον μαζί μας χωρὶς νὰ φοβοῦνται τὸ μόλυσμα τῆς χολέρας. Μόλις ὅμως τὸ κονιάκ ἐτελείωσε καὶ δὲν ἔμεινε ἄλλο γιὰ νὰ πιοῦν, ἀποτραβήχτηκαν καὶ ἀφηκαν μόνον τὸν λατρὸν κ. Ἀγγελῆν νὰ μᾶς εἰπῇ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσελθούμε εἰς τὸ χωριό, ἀλλὰ θὰ διανυκτερεύσουμε στὸ κεραμιδαριὸ τοῦ Καραμπαλάση καὶ ἐκεῖ νὰ ἐκτίσωμεν ἐνδεκά ἡμερῶν καραντίνα. Περάσαμε ὅπως ἐμπορούσαμε τὴν νύκτα μας στὸ κεραμιδαριό. Φάγαμε ὅ,τι πρόχειρον εἴχαμε. Ἀλλὰ δὲν μᾶς εὐχαριστοῦσε, διότι ἦταν ἡ 14η Νοεμβρίου, ἀποκριά, δηλαδὴ Σαραντάμερο.

Εὐτυχῶς ὅμως μερικοὶ Σιμιτλιῶται ἀγωνιάται τυχαίως διερχόμενοι ἐκ τοῦ τόπου τοῦ μαρτυρίου μας, μεταβάντες εἰς τὸ χωριὸν τῶν, τὴν αὐτὴν νύκτα εἰδοποίησαν μερικοὺς φίλους μας κεχαγιάδες καὶ μπακάληδες, οἱ ὅποιοι ἀγγαρεύσαντες ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλογα τοῦ Σιμιτλή, ἦλθαν καὶ μᾶς παρέλαβαν πρὸς δόξαν καὶ αἶσχος τῶν σχολαργιωτῶν, ποὺ ἐφόσον τοὺς κερνούσαμε κονιάκ δὲν ἐφοβοῦντο τὸ μόλυσμα τῆς χολέρας καὶ μόλις ἐτελείωσε τὸ κονιάκ μᾶς ἐπέβαλαν τοὺς ὄρους των».

ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μὲ τὴν εὐρεσιν εἰς τὸν Βόσπορον σκελετῶν γυναικῶν ἔλαμψε πάλιν ἡ ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ ἄγνοια τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου. Τὸ τί ἐγγράφη ἀπὸ μίαν πδωνὴν ἐφημερίδα, εἶναι ἀπερίγραπτον. Ἀναφέρομεν μόνον ἀπλῶς, ἐὰν δηλαδὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν νὰ πιστεύωμεν εἰς ὅλα ὅσα γράφουν αἱ τουρκικαὶ ἐφημερίδες, ὅτι οἱ γυ-

ναικεῖοι σκελετοὶ δὲν εἶναι θύματα τοῦ Χαμήτ, διότι ἐξ ὧν τῶν σουλτάνων ὁ ἀσχοληθεὶς ὀλιγώτερον μὲ τὰς γυναῖκας ἦτο ὁ Χαμήτ. Ἀλλὰ ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερίς (ἡ πρωὶνὴ δηλαδὴ) οὕτε ὀλίγον οὕτε πολὺ ὀνομάζει τὸν Βόσπορον καὶ Χρυσοῦν Κέρας. Ἐνῶ Χρυσοῦν Κέρας εἶναι ὁ Κεράτιος κόλπος, ὁ ὁποῖος γειτονεῖ μετὰ τὸν Βόσπορον, ἀλλὰ δὲν εἶναι Βόσπορος καὶ ἐὰν οἱ σκελετοὶ εὐρέθησαν εἰς τὸν Βόσπορον δὲν ἐμποροῦν ταυτοχρόνως νὰ εὐρέθησαν καὶ εἰς τὸ Χρυσοῦν Κέρας.

Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ εἴμεθα καὶ πολὺ ἀπαιτητικοὶ ἀπὸ τὸν ἡμερήσιον τύπον, ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουν καὶ μερικαὶ ἐφημερίδες μὲ ἀξιώσεις καὶ μὲ ἀρίστην οἰκονομικὴν κατάστασιν, ὅπως εἶναι τὸ «Ἔθνος», ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συγχέουν τόσον πρόσφατα γεγονότα καὶ νὰ γράφουν ἀνακριβείας ἱστορικάς. Ἐπὶ παραδείγματι μὲ τὸν θάνατον τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ τοῦ «Ἔθνος» πληροφορεῖ τοὺς ἀνυπόπτους ἀναγνώστὰς του ὅτι «ὁ Κεμάλ ὠργάνωσε στρατιωτικὰς δυνάμεις διὰ τὴν προβολὴν ἀντιστάσεως κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Μούδρου». Τὸ Κεμαλικὸν κίνημα δὲν ἐπήγαγεν ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μούδρου, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1918, ἀλλὰ προέκυψε τῇ συστάσει καὶ τῇ χρηματοδοτήσει τοῦ μετὰ ἐπτα περίπου μηνάς, μετὰ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ Μούδρου, πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας Νταμὰτ Φερίτ πασᾶ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ παραστήσῃ τοῦτο ὡς ἐξέγερσιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ νὰ τὸ ἐπισείσῃ ὡς φόβητρον κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις τῆς εἰρήνης. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτὸς ἀπέτυχε καὶ ὑπεγράφη ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν.

Ὁ Νταμὰτ Φερίτ πασᾶς ἀνεκάλεσε τὸν Κεμάλ. Αὐτὸς ὅμως δὲν ὑπήκουσε καὶ ἐσυνέχισε τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν. Τὰ μετέπειτα εἶναι γνωστά. Μᾶλλον ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι γνωστά.

ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ποιηταὶ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἀκόμη.

πηρεάση κανένα, οὔτε καὶ νὰ μᾶς πείσῃ περὶ τῆς ἀνωτερότητός των, τὴν ὁποίαν ἀνωτερότητα κατὰ κανόνα πρέπει νὰ ἔχουν οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

* *

Ἄλλὰ συνεχίζεται ἡ «δημοτικὴ παρὰδοσις» καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετόν. Τὸ λυπηρὸν μόνον εἶναι ποὺ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀρχηγός. Ἄλλὰ καὶ αὐτὸ θὰ διορθωθῇ.

Ἄς σκεφθῶν καλὰ καὶ ἄς τὸ πάρουν ἀπόφασις! Καταλληλότερος νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἑλλειψιν αὐτὴν δὲν εἶναι κανεὶς ἄλλος παρὰ ὁ ἐκ Χαλκίδος ἐκφορτωτῆς Γιάννης Σκαρίμπας. Τί γυρεύουν ἄλλον καλλίτερον; Τὸν ἀναγνωρίζει καὶ ὁ Ξενοπούλος, τὸν ἐθράβευσεν καὶ ὁ Καραθός. Ἄς σπεύσουν νὰ τὸν ἐγκολπωθοῦν διότι ἀργότερα ἴσως νὰ μὴ δέχῃται καὶ θὰ χάθῃ ἀδίκως τόσος γλωσσικὸς θησαυρός.

Ε. Ζ.

ΘΡΑΚΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔδιδε ζωὴν εἰς τὴν Ραιδεστόν καὶ ἐξαιρετικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν ἦτο καὶ ἡ ἀμαξίτη ὁδὸς ἡ ἐνώνουσα αὐτὴν μετὰ τῶν Μαλγάρων καὶ τῆς Κεσάνης, λεγομένη παρὰ τῶν χωρικῶν «σοῦσα».

Τὴν Ραιδεστόν πολλάκις ἐπληξεν ἡ χολέρα. Ἴδου δὲ πῶς περιγράφει ὁ κ. Ἀθηνόδορος Ζ. Θεοδώρου τὴν κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1910 ἐνσκήψασαν θανατηφόρον ἀσθένειαν:

«Τρεῖς φορὰς ἐνέσκηψεν ἡ χολέρα εἰς τὴν Ραιδεστόν. Τὰς δύο πρώτας δὲν τὰς ἐνθυμούμαι οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ μητέρα μου. Ἡ τρίτη μᾶς προσέβαλε εἰς τὰ 1910 περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου.

Τὸ πρῶτον κροῦσμα καὶ τὸ πρῶτον θῦμα ὑπῆρξε κάποιος συνταγματάρχης τοῦ Τουρκικοῦ πεζικοῦ Νεδὴμ βέης, πελάτης τοῦ ξενοδοχείου Κωνσταντίνου Λαγοῦ ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ παραπλεύρως τοῦ Τελωνείου μας. Ὁ θάνατός αὐτοῦ ἐπροξένησε τὸν πρῶτον πανικὸν εἰς τὴν Ραιδεστόν. Μόλις ἐξεδηλώθη ἡ ἀσθένεια ἐκάλεσαν τὸν ἱατρὸν τοῦ Φρουραρχείου ὅστις διαπιστώσας τὸ νόσημα, ἀνέφερε τοῦτο εἰς τὴν Δημαρχίαν. Ἦτο δὲ δημαρχιακὸς ἱατρός ὁ ἀείμνηστος Βασίλειος Νεράντζης, ὁ ὁποῖος διαπιστώσας καὶ αὐτὸς τὸ νόσημα, διέταξε, συμφωνοῦντος καὶ τοῦ ἱατροῦ τοῦ Φρουραρχείου, τὴν ἀπομόνωσιν (καραντίνα) τοῦ Ξενοδοχείου.

Τὴν νύκτα τῆς τρίτης Νοεμβρίου ὁ ρηθεὶς ἀσθενὴς συνταγματάρχης ὑπέκλυπεν εἰς τὸ μοιραῖον. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ πανικοῦ ποὺ κατέλαβε ὅλον τὸν περίεξ τοῦ Τε-

λωνείου ἐμπορικὸν κόσμον. (Ἄγορὰ περίεξ τοῦ Τελωνείου ἦτο ἡ λεγομένη «Σνάλα», ὅπου ἦσαν καὶ τὰ μεγαλείτερα ἐμπορικά).

Τὴν ἐπομένην ἔστειλεν ἡ δημαρχία ἐν ἐκ τῶν κάρρων τῆς καθαριότητος, πλήρες κόνεως ἀσβέστου διὰ τοῦ ὁποῖου μετέφερον πρὸς ταφὴν τὸ πτώμα τοῦ δυστυχικοῦ συνταγματάρχου.

Αὐτὸ ἦτο τὸ πρῶτον θῦμα.

Τὴν ἐπομένην ἐμάθameν ὅτι εἰς τὴν ἐβραϊκὴν συνοικίαν ἀπεβίωσαν δέκα άτομα. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἀπεβίωσεν ὁ Θανατοῦχος Γραμματιδῆς, δημαρχιακὸς κλητὴρ καὶ ἀριστερὸς ψάλτης τῆς Παναγίας Πεφανερωμένης. Τὴν 7ην Νοεμβρίου ὁ Γεώργιος Μιχαηλίδης, ἐκ τῶν καλλίστων τῆς Ραιδεστοῦ ἐμπόρων, προσβληθεὶς ἀπὸ χολέραν ἀπεβίωσε καὶ αὐτὸς ὥς καὶ τινες ἄλλοι ἐξ ὅλων τῶν διαβιούντων τὴν Ραιδεστόν ἐθνῶν.

Τὸ μεγαλύτερον ὅμως ρεκόρ εἰς θανάτους ἐσημείωσεν ἡ 10η Νοεμβρίου κατὰ τὴν ὁποίαν ἐθρηνήσαμεν 42 νεκροὺς ἐξ ὅλων τῶν θρησκευμάτων.

Τὴν ἐπομένην ὅλος ὁ πληθυσμὸς ὅπου φύγει φύγει. Πανικὸς μέγας. Πρῶτος ὁ συγχωρημένος ὁ μπαμπάς μου, ὁ Σταῦρος Παπαλαδάς, ὁ Στρατῆς ὁ Τουφεκτοῆς, ὁ Φώτιος Ματθαῖος ἐνοικίασαν βοιδάμαξα καὶ ἐτραβήξαν διὰ τὸ Σχολάριον (ἰδιαιτέραν μᾶς πατρίδα) διὰ νὰ σωθοῦν.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας τὸ καραβάνιον ἐφθασεν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιόμετρον ἀπὸ τοῦ Σχολαρίου καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν τοποθεσίαν «Κοιρόνια» καὶ τὸ κεραιοποιεῖον Καραμπαλάση. Ἐκεῖ ἐξῆλθον εἰς προὑπάντησίν μας